

СЎЗ САЊАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 4 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 4

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 4

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№4 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2025-4>

Бош муҳаррир:
Тўхтасинов Илҳом
п.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Главный редактор:
Тухтасинов Илхом
д.п.н., профессор (Ўзбекистан)

Заместитель главного редактора:

Editor in Chief:
Tuhtasinov Ilhom
DSc. Professor (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўғли
ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким
ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил
ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамед
к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт
Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шнукашвили Тамар
ф.ф.д. (Грузия)

Туробов Бекпулат
масъул қотиб, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

Мўминова Маъсума Ғолиб қизи
ф.ф.д., (PhD) вб. доцент

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистан)

Якуб Умар оғли
д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Бакиева Гуландом
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Миннуллин Ким
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Керимов Исмаил
д.ф.н., профессор (Россия)

Джўраев Маматкул
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Куренов Рахиммамед
к.ф.н. (Туркменистан)

Кристофер Джеймс Форт
Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Мирзаев Ибодулло
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Балтабаев Ҳамидулла
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Дўстмухаммедов Хуршид
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Лиходзиевский А.С.
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Сиддикова Ирода
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Шнукашвили Тамар
д.ф.н. (Грузия)

Туробов Бекпулат
отв. секретарь, PhD, доцент
(Ўзбекистан)

Муминова Масума Ғолиб қизи
PhD и.о. доцент

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov
academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogli
Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova
Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim
Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail
Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed
Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort
University of Michigan (USA)

Umarchodjaev Mukhtar
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibodulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammadov Khurshid
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar
Doc. of philol. scien. (Georgia)

Turobov Bekpulat
PhD Ass. prof. Senior Secretary
(Uzbekistan)

Mo'minova Ma'suma
PhD Acting Docent
(Uzbekistan)

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Tajibayeva Latofat Farxodovna TABIAT VA INSON MUNOSABATLARINING ADABIYOTDA AKS ETISHI.....	5
2. Syuy Myao КРАТКОЕ РАССМОТРЕНИЕ ЯЗЫКОВОЙ И РИТОРИЧЕСКОЙ ЭСТЕТИКИ В «ЗОЛОТОЙ ЦЕПИ» ЧЖАН АЙЛИН.....	9
3. Najmiyeva Po‘lotoy Tilavmurodovna O‘ZBEK VA YAPON TILLARIDA KELISHIK QO‘SHIMCHALARI VA YAPON TILIDAGI KELISHIK PARTIKULALARINING MORFOLOGIK HAMDA SINTAKTIK MOHIYATI.....	14
4. Lutfilloeva Faxriniso Maxmudovna ЯПОН МИЛЛИЙ МАФКУРАСИДА ТИЛ ОМИЛИ ВА УНИНГ ИДЕОЛОГИК КОНЦЕПЦИЯСИ.....	20
5. Shaniyazov Jenisbay Ungarbaevich TURKIY VA INGLIZ TILLARIGA MUSHTARAK SO‘ZLAR HAQIDA.....	25
6. Ergasheva Tursunoy Abdukaюmovna ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИФИ ВА SALES TAX АТАМАЛАРИНИНГ ПРАГМАЛИНГВИСТИК ҚИЁСИЙ ТАХЛИЛИ.....	29
7. Xolikov Bahodir DEV O‘ZBEK MIFOLOGIYASI DOMINANT OBRAZALARIDAN BIRI SIFATIDA.....	34
8. Nilufar Abduraxmonova, Mahliyo Eshmamatova PARALLEL KORPUS ASOSIDA RAVISHDOSHLI BIRIKMALARNING SEMANTIKASI VA STRUKTUR MODELLARI TADQIQI.....	40
9. Hasanova Sevinch Hotam qizi THE MULTILEVEL STRUCTURE OF THE LANGUAGE SYSTEM AND ITS CONCEPTUAL INTERPRETATION IN TRANSLATION THEORY.....	52
10. Namazova Manzura Urakovna O‘ZBEK ADABIYOTIDA PSIXOLOGIZM (O‘ZBEK ROMANLARI ASOSIDA).....	58
11. Mavloнова Наргиза Алишеровна ПРИНЦИПЫ ОТБОРА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ СООТВЕТСТВИЙ И ИДЕОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ АНГЛИЙСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ И ИХ СООТВЕТСТВИЙ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	63
12. Ismailov Anvar Rustamovich CHET TILI O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK KOMPETENSIYASINING MOHIYATI.....	70
13. Achilova Zuxra Qurbonovna “MALLA SAVDOGAR” DOSTONI VARIANTLARIDA AVAZXON BILAN BOG‘LIQ SAFAR MOTIVI VA VAQT KULTI.....	75
14. Abduraxmonova Nilufar Zaynobiddin qizi, Xoljurayeva Yulduz Sobir qizi O‘ZBEK TILIDAGI NORP OBYEKTLARINI BIOES ANNOTATSIYA SXEMASI ASOSIDA ANIQLASH.....	88
15. Kim Татьяна Сергеевна ДИСКУРСИВНЫЙ АНАЛИЗ НОВОСТНОГО ТЕКСТА КОРЕЙСКИХ ГАЗЕТ.....	96
16. Laziza Djhiyanbayeva РАНГ КОМПОНЕНТЛИ ТУРФУН БИРИКМАЛАР.....	102
17. Laziza Dzhiiyanbayeva SOCIAL CHARACTERISTICS OF COLOR SEMANTICS.....	108
18. Makhammatkulova Diyora Nodirovna, Makhammatkulova Iroda Nodirovna, Rahimov Nodir Makhammatkulovich DIGITAL FOOTPRINT AS A PHENOMENON OF MODERN EDUCATION.....	114

19. Boboyev Ulash Ne'matovich OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI TILINING LEKSIK IMKONIYATLARI (GAZETA TILI MISOLIDA).....	120
20. Файзуллаева Мохинорабегим Бехзодбек кизи СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕЧЕВЫХ АКТОВ ИЗВИНЕНИЯ В КИТАЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	124
21. Rashidova Muxlisa, Sobirova Madina Mahmudjon qizi UNIVERSAL DEPENDENCIES MODELI DOIRASIDA SINTAKTIK ANNOTATSIYALANGAN KORPUSLARNI TAHLIL QILISH.....	129
22. Ишниязова Шахноз Ашировна МИФОЛОГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ И ТОТЕМИЧЕСКИЕ МОТИВЫ В УЗБЕКСКОЙ ПРОЗЕ XX ВЕКА: К ПРОБЛЕМЕ ТИПОЛОГИЧЕСКОЙ БЛИЗОСТИ С ПРОИЗВЕДЕНИЯМИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА.....	135
23. Тошбекова Дилором Исмоиловна СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СТРУКТУРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ИРОНИЧЕСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	143
24. Умурова Гузал Хотамовна ПСИХОЛОГИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТВОРЧЕСТВА - ЗНАЧИМОСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ПОДХОДА К ИЗУЧЕНИЮ И ОРГАНИЗАЦИИ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	149
25. Даминова Фазода Ирисовна ТЕОРЕТИКО-ИСТОРИЧЕСКИЕ И МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДРЕВНЕРУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	154
26. Усманова Салиха Юлдашевна ИЗ ИСТОРИИ ИЗУЧЕНИЯ ВВОДНО-МОДАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКОЗНАНИИ.....	161
27. Hakimov Muxamadali Rafikovich ITALYAN TILIDA "ERKAKLIK" GENDER TUSHUNCHASINING LEKSIK-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY TAHLIL.....	170
28. Lola Ibragimova INGLIZ VA O'ZBEK FRAZELOGIYASI: STRUKTUR-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLAR (SOG'LIQ-SALOMATLIK MAQOLLARI MISOLIDA).....	176
29. Nazirova Munisa Mirzakamalovna MODAL BIRLIKLARNING LINGVISTIK VA PRAGMATIK ASOSLARI.....	182
30. Sharipov Raufjon Elmurod o'g'li AKADEMIK G'ANIJON ABDURAHMONOVNING "TARIXIY SINTAKSIS" ASARIDA QO'SHMA GAPLAR EVOLYUTSIYASI.....	186
31. N.Z.Abduraxmonova, Salomat Otamurodova MASHINA TARJIMASI VA LINGVISTIK JARAYONLAR.....	191
32. Davlatova Hulkaroy Uktamovna BOLALARDA TIL VA TAFAKKURNING SHAKLLANISHI: LINGVOKOGNITIV YONDASHUVDA NAMOYON BO'LISHI.....	198

UDK: 81'367

Nazirova Munisa Mirzakamalovna
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat
o'zbek tili va adabiyoti universiteti
qiyosiy tilshunoslik va lingvistik tarjimashunoslik
yo'nalishi I-bosqich magistranti
e-mail: munisakamalovna5@gmail.com

MODAL BIRLIKLARNING LINGVISTIK VA PRAGMATIK ASOSLARI

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.19322680>

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada modal birliklarning lingvistik va pragmatik xususiyatlari tahlil qilinadi. Modal birliklar nutqda so'zlovchining voqelikka munosabatini ifodalovchi muhim vositalardan biri hisoblanadi. Tadqiqot maqsadi jarayonida modal birliklarning semantik, sintaktik va pragmatik qirralari ilmiy tarafdin yoritilgan. Shu bilan birga, o'zbek tilidagi modal birliklarning qo'llanishi, nutq jarayonida foydalanish ahamiyati va muloqotda qo'llash vazifalari o'rganildi. Maqolada lingvistik tahlil, qiyosiy tahlil hamda pragmatik tahlil metodlariga e'tibor qaratildi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, modal birliklar nutqning mazmunidagi aniqlikni ta'minlash, fikrning omili bir tomonlama bo'lgan fikrning bahosini talqin qilish va so'zlashuv jarayonini samarali tashkil etishda muhim rol o'ynashi aniqlandi.

Kalit so'zlar: modal birliklar, modallik, pragmatika, nutq akti, kommunikativ jarayon, lingvistik tahlil, semantika, subyektiv baho.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ И ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОДАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются лингвистические и прагматические особенности модальных единиц. Модальные единицы являются важным средством выражения отношения говорящего к действительности в речи. В ходе исследования были рассмотрены семантические, синтаксические и прагматические характеристики модальных единиц. Также изучена функциональная роль модальных единиц в узбекском языке и их коммуникативное значение. В статье применяются методы лингвистического, сравнительного и прагматического анализа. Результаты исследования показывают, что модальные единицы играют важную роль в выражении субъективной оценки говорящего и в обеспечении эффективности коммуникативного процесса.

Ключевые слова: модальные единицы, модальность, прагматика, речевой акт, коммуникативный процесс, лингвистический анализ, семантика, субъективная оценка.

LINGUISTIC AND PRAGMATIC FOUNDATIONS OF MODAL UNITS

ANNOTATION

This article analyzes the linguistic and pragmatic features of modal units. Modal units are important linguistic tools used to express the speaker's attitude toward reality in speech. The study examines the semantic, syntactic, and pragmatic characteristics of modal units. It also investigates the functional role of modal units in the Uzbek language and their communicative significance. Linguistic, comparative, and pragmatic analysis methods were used in the research. The results show that modal units play an important role in expressing the speaker's subjective evaluation and ensuring effective communication.

Keywords: modal units, modality, pragmatics, speech act, communicative process, linguistic analysis, semantics, subjective assessment.

Kirish

Til inson tafakkuri va ijtimoiy munosabatlarning muhim vositasi hisoblanadi. Nutq jarayonida soʻzlovchi nafaqat axborotni yetkazadi, balki voqelikka boʻlgan munosabatini ham ifodalaydi. Bu jarayonda modal birliklar muhim lingvistik vosita sifatida namoyon boʻladi. Oʻzbek tilshunosligida modallik masalasi koʻplab olimlar tomonidan oʻrganilgan boʻlsa-da, uning pragmatik jihatlari yetarli darajada tadqiq etilmagan, ammo uning grammatik va semantic xususiyatlari alohida taqiq etilgan [1.4.6]. Shu sababli modal birliklarning lingvistik va pragmatik asoslarini kompleks oʻrganish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev oʻz nutqlarida ilm-fan rivojini mamlakat taraqqiyotining muhim omili sifatida taʼkidlab, “ilmiy tadqiqotlar jamiyat taraqqiyotining poydevori hisoblanadi” [5] deb qayd etgan. Bu esa tilshunoslik sohasidagi ilmiy izlanishlarni chuqurlashtirish zarurligini koʻrsatadi.

Tadqiqotning maqsadi: oʻzbek tilidagi modal birliklarning lingvistik va pragmatik xususiyatlarini tahlil qilish.

Tadqiqot vazifalari: modal birliklarning nazariy asoslarini oʻrganish; ularning semantik va sintaktik xususiyatlarini aniqlash; pragmatik funksiyalarini tahlil qilish; nutq jarayonida qoʻllanish xususiyatlarini koʻrsatish.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Modallik kategoriyasi tilshunoslikda keng oʻrganilgan masalalardan biridir. Oʻzbek tilshunosligida bu masalaga Abdurauf Fitrat, Shavkat Rahmatullayev kabi olimlar eʼtibor qaratgan. Rus tilshunosligida modallik muammosi Viktor Vinogradov tomonidan keng oʻrganilgan boʻlib, u modallikni gapning semantik strukturasi muhim qismi sifatida izohlaydi [2]. Zamonaviy tilshunoslikda modallik pragmatik yondashuv asosida ham tadqiq qilinmoqda. Bu borada John Searle ning nutq aktlari nazariyasi muhim ilmiy asos boʻlib xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. Lingvistik tahlil metodi –tadqiqotning asosiy metodlaridan biri boʻlib, u orqali modal birliklarning grammatik, morfologik va semantik xususiyatlari oʻrganildi. Ushbu metod yordamida modal birliklarning gap tarkibidagi oʻrni, ularning qanday grammatik shakllarda ifodalanishi hamda semantik maʼno yuklamasi tahlil qilindi. Xususan, modal birliklarning: ishonch, ehtimollik, zaruriyat kabi maʼno turlari; gapdagi sintaktik vazifasi; boshqa soʻz turkumlari bilan munosabati atroflicha oʻrganildi. Natijada modal birliklarning til tizimidagi oʻrni va ularning lingvistik tabiatiga oid muhim xulosalar chiqarildi.

2. Qiyosiy tahlil metodi orqali oʻzbek tilidagi modal birliklar boshqa tillardagi (masalan, ingliz va rus tillari) modallik vositalari bilan solishtirildi. Bu metod modal birliklarning umumiy va oʻziga xos jihatlari aniqlash imkonini berdi. Tahlil jarayonida: turli tillarda modallik ifodalanish usullari; grammatik va leksik vositalarning farqlari; modallikning madaniy va tilga xos xususiyatlari oʻrganildi. Ushbu metod yordamida oʻzbek tilidagi modallik kategoriyasining oʻziga xos jihatlari

aniqlanib, uning boshqa tillarga nisbatan farqli tomonlari asoslab berildi. 3. Pragmatik tahlil metodi – nutq jarayonida modal birliklarning kommunikativ funksiyalarini aniqlash uchun.

3. Pragmatik tahlil metodi nutq jarayonida modal birliklarning kommunikativ vazifalarini aniqlashga xizmat qiladi. Ushbu metod orqali modal birliklarning soʻzlovchi va tinglovchi oʻrtasidagi munosabatni shakllantirishdagi roli tahlil qilindi. Xususan: soʻzlovchining subyektiv munosabatini ifodalash; nutqning taʼsirchanligini oshirish; kommunikativ maqsadni aniq yetkazish kabi jihatlar oʻrganildi. Pragmatik tahlil natijasida modal birliklarning nafaqat lingvistik, balki kommunikativ ahamiyati ham ochib berildi.

4. Kontekstual tahlil metodi modal birliklarning matn ichidagi maʼno oʻzgarishlarini aniqlashga qaratilgan. Ushbu metod orqali bir xil modal birlik turli nutq vaziyatlarida qanday maʼno kasb etishi oʻrganildi. Tahlil davomida: modal birliklarning kontekstga bogʻliq maʼnolari; ularning stilistik funksiyalari; matnning umumiy mazmuniga taʼsiri aniqlandi. Natijada modal birliklarning maʼnosi faqat lugʻaviy jihatdan emas, balki kontekst asosida shakllanishi isbotlandi. Yuqorida keltirilgan metodlarning oʻzaro uygʻun holda qoʻllanishi tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligini taʼminlaydi. Kompleks yondashuv orqali modallik kategoriyasi har tomonlama — lingvistik, qiyosiy va pragmatik jihatdan oʻrganildi. Bu esa tadqiqotning ishonchliligi va natijalarining amaliy ahamiyatini oshiradi.

Tahlil va natijalar

Tahlillar shuni koʻrsatadiki, modal birliklar nutq jarayonida soʻzlovchining subyektiv munosabatini ifodalashda muhim rol oʻynaydi. Masalan, “albatta”, “ehtimol”, “balki”, “kerak” kabi birliklar orqali soʻzlovchi fikrning aniqligi, ehtimolligi yoki zarurligini bildiradi [11]. Bu birliklar pragmatik jihatdan kommunikativ jarayon samaradorligini oshirishga xizmat qiladi [12].

Modal birliklarning funksional turlari

Modal birlik turlari	Misol	Pragmatik vazifasi
Ishonch bildiruvchi	Albatta, shubhasiz	Qatʼiylikni ifodalash
Ehtimollik bildiruvchi	Balki, ehtimol	Noaniqlikni koʻrsatish
baholovchi	Afsuski, hayriyat	Subyektiv baho berish
Majburlikni bildiruvchi	Kerak, lozim	Zaruriyatni koʻrsatish

Modal birliklarning nutq jarayonidagi roli:

www.untitled.com

Soʻzlovchi fikri → Modal birlik → Tinglovchi tomonidan qabul qilinadigan maʼno

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, modal birliklar nutqning kommunikativ samaradorligini oshiradi hamda so'zlovchining subyektiv munosabatini aniq ifodalashga xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot natijalariga ko'ra quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Modal birliklar nutqning semantik va pragmatik tuzilmasida muhim o'rin egallaydi.
2. Ular so'zlovchining voqelikka bo'lgan subyektiv munosabatini ifodalashda asosiy vositalardan biridir.
3. Modal birliklarning pragmatik tahlili nutqning kommunikativ xususiyatlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar: Xulosa qilib aytganda modal birliklarni korpus lingvistikasi asosida tadqiq qilish, pragmatik tadqiqotlarni kengaytirish hamda til o'qitish jarayonida modallik masalasiga ko'proq e'tibor qaratish yuqorida ta'kidlangan masalalarni yoritib berishga foydali bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2006. – 420 b.
2. Vinogradov V. Русский язык. Грамматическое учение о слове. – Москва: Наука, 1972. – 614 с.
3. Searle J. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1969. – 203 p.
4. Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent: Fan, 2010 – 312 b.
5. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
6. Nurmonov A., Mahmudov N., Yuldashev B. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent: Fan, 2001. – 320 b.
7. Mahmudov N. Til va nutq. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2013. – 240 b.
8. Yule G. Pragmatics. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – 138 p.
9. Leech G. Principles of Pragmatics. – London: Longman, 1983. – 250 p.
10. Lyons J. Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1977. – 371 p.
11. Palmer F. R. Mood and Modality. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 236 p.
12. Cruse A. Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics. – Oxford: Oxford University Press, 2004. – 424 p.
13. Sodiqov Q. Hozirgi o'zbek tili grammatikasi. – Toshkent: Fan, 2008. – 356 b.
14. Safojev S. Pragmatik tilshunoslik asoslari. – Toshkent: Fan, 2015. – 210 b.
15. Hakimov M. O'zbek tilida modallik kategoriyasi. – Toshkent: Akademya, 2012. – 180 b.

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА
INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000